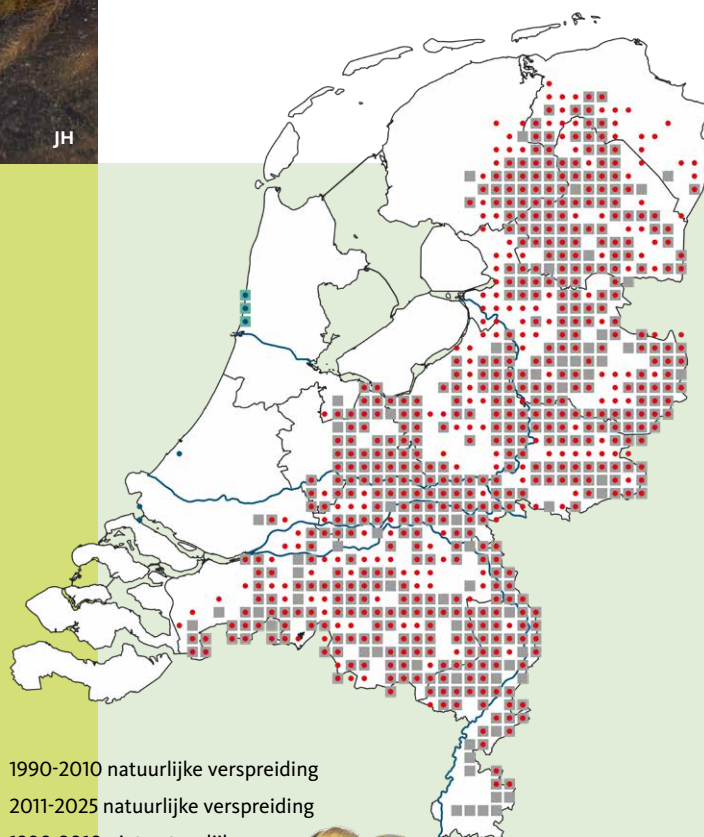

Poelkikker

JH

De poelkikker (*Pelophylax lessonae*) is in de oostelijke en zuidelijke helft van Nederland nog vrij algemeen. Het is een kieskeurige soort die zich thuis voelt in voedselarm tot matig voedselrijk, schoon, stilstaand water. Dergelijke wateren zijn niet zelden licht zuur. Op de hogere zandgronden bewoont hij vooral vennen en poelen in bos-, heide- en hoogveenengebieden, maar de soort bezet ook wateren in heideontginningsgebieden, zoals poelen en sloten. Daarnaast is hij lokaal te vinden in het rivierengebied, binnendijs of op heel laag-dynamische plaatsen – vaak met kwelinvloed – in uiterwaarden. Niet alleen het voortplantingswater is belangrijk, ook het omliggende landhabitat speelt een belangrijke rol. Een gevarieerde structuur met voldoende schuilplaatsen en vocht biedt de poelkikker voedsel en overwinteringsplaatsen. Zijn verspreiding vormt grofweg het spiegelbeeld van die van de meerkikker, die juist in West- en Noord-Nederland voorkomt. Buiten zijn natuurlijke verspreidingsgebied is de poelkikker op enkele plekken illegaal uitgezet, onder andere in de duinen. In zulke tamelijk voedselarme omstandigheden kan hij zich goed handhaven. Zo leeft er sinds 2002 een populatie in de duinen bij Castricum, die zich inmiddels over een gebied van tien kilometer heeft verspreid.

- 1990-2010 natuurlijke verspreiding
- 2011-2025 natuurlijke verspreiding
- 1990-2010 niet natuurlijk
- 2011-2025 niet natuurlijk

Verspreiding

Ringslang

JH

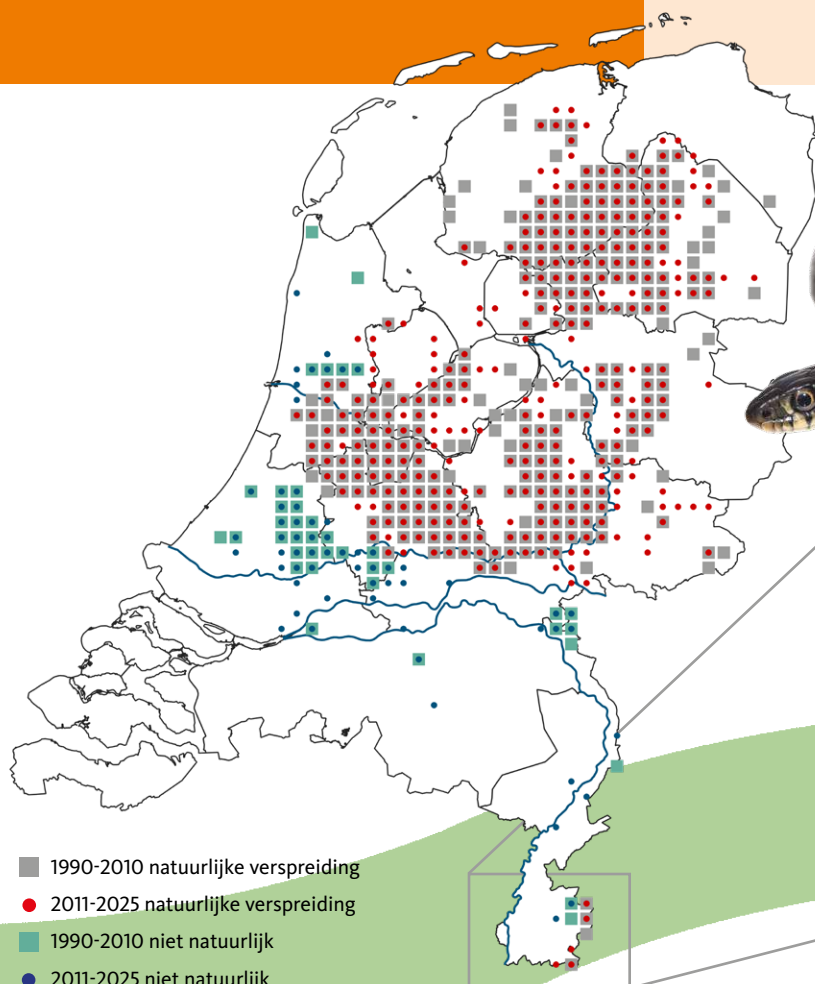
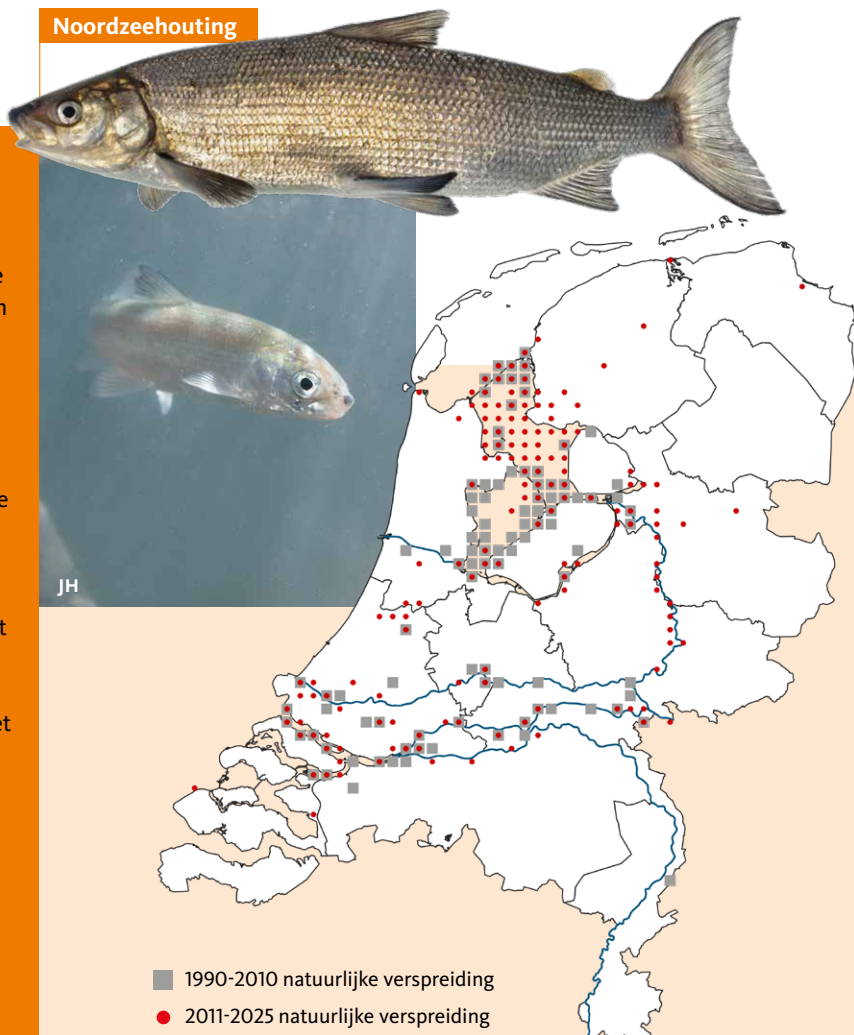
De ringslang (*Natrix helvetica*) komt in Nederland vooral voor in waterrijke gebieden ten noorden van de grote rivieren. Met name in drie min of meer gescheiden kernen rond het IJsselmeer. De grootste populaties bevinden zich in Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Overijssel, Drenthe en Friesland. Daarnaast heeft sinds 2015 in Zuid-Limburg – vanuit Duitsland – een populatie voet aan de grond gekregen (het Wormdal en het Vijlenerbos en omgeving tussen Vaals en Epen). Buiten dit natuurlijke verspreidingsgebied is de soort op enkele plaatsen in Nederland illegaal uitgezet, zoals in de Bruuk (GE), de Brunsummerheide (LI) en in Zuid-Holland. In de Krimpenerwaard, Alphen aan den Rijn (ZH) en op de Brunsummerheide leven daarnaast ook illegaal geïntroduceerde uitheemse Oostelijke ringslangen (*Natrix natrix*).

Veel van de natuurlijke leefgebieden liggen op de zandgronden of op overgangen van zand naar veen- en kleigronden. Uitgestrekte laaggelegen, natte gebieden worden grotendeels gemeden of alleen als foerageergebied benut, omdat de soort daar vaak niet alle stadia van zijn levenscyclus kan doorlopen. Vooral het gebrek aan overwinteringsplekken vormt hier een knelpunt. Ringslangen zonnen graag op drogere plekken, zoals zonnige dijkes bij water, waar ze jagen op vooral amfibieën en soms andere kleine gewervelde dieren, waaronder vissen. De belangrijkste bedreigingen voor de ringslang zijn landbouwintensivering, verdroging, kanalisatie van waterlopen, versnippering van leefgebied en verkeerssterfte. Daarnaast is er vaak een gebrek aan geschikte eiafzetplaatsen. Ook hybridisatie met de Oostelijke ringslang vormt een groeiend risico, dat zeker niet moet worden onderschat. De soort kan geholpen worden door het aanleggen van broeihopen, die uitstekende eiafzetplaatsen bieden (zie broeihopen.nl).

Noordzeehouting

De Noordzeehouting (*Coregonus oxyrinchus*) leeft in zee, estuaria, rivieren en meren. Van oorsprong is het een diadrome vis; hij groeide op in zee en trok in het najaar in groten getale de rivieren op om te paaïen. Vroeger gebeurde dat in onder andere de Westerschelde, de Maas-Rijn Delta en de Eems-Dollard. Zo werden er in 1873 nog 10.000 exemplaren gevangen in de Gelderse Waal. Vanaf het begin van de 20^e eeuw namen de aantallen sterk af en de soort verdween halverwege de 20^e eeuw uit Nederland. Waarschijnlijk speelden het rechtekken van rivieren, waardoor paaïplaatsen verdwenen, en de verslechterde waterkwaliteit een grote rol in deze achteruitgang.

Tussen 1992 en 2006 werd in het Duitse deel van de Rijn een succesvol herintroductieprogramma uitgevoerd. Hiervoor is bronmateriaal gebruik uit de Deense houtingpopulatie in het riviertje de Vidå. Dankzij deze inspanningen vestigde de Noordzeehouting zich opnieuw in Nederland. Tegenwoordig komt de soort vooral voor in het IJsselmeer, de Voordelta, het Haringvliet en de grote rivieren. Waar de Noordzeehouting vroeger nog tot ver landinwaarts de rivieren optrok – in de Rijn tot Wesel (D) of zelfs Straatsburg (F) en in de Maas tot bij Luik (B) – trekken de huidige populaties beduidend minder ver. Een groot deel trekt zelfs helemaal niet meer naar zee, maar voltooit de hele levenscyclus in zoet water, zoals het IJsselmeer.

In Zuid-Limburg heeft de ringslang sinds 2015 vanuit Duitsland voet aan de grond gekregen langs de grens in het Wormdal en het Vijlenerbos en omgeving tussen Vaals en Epen. Op de Brunssummerheide zijn zowel inheemse als Oostelijke ringslangen geïntroduceerd.